

PERSBERICHT van het EU-drugsagentschap in Lissabon

JAARVERSLAG 2006: PRIJZEN DRUGS OMLAAG, AANTAL VANGSTEN OMHOOG Drugs in Europa nu goedkoper dan ooit

(23.11.2006, LISSABON) De straatprijs van illegale drugs in Europa is de afgelopen vijf jaar gedaald en drugs zijn in Europa nu waarschijnlijk goedkoper dan ooit tevoren, aldus het **EU-drugsagentschap (EWDD)** in het vandaag in Brussel verschenen ***Jaarverslag 2006 over de stand van de drugsproblematiek in Europa***. Deze bekendmaking komt nadat uit een trendanalyse van de straatprijzen in Europa over een periode van vijf jaar (1999-2004) is gebleken dat de gemiddelde prijzen in de meeste landen en van de meeste drugs zijn gedaald, in sommige gevallen met bijna de helft ⁽¹⁾. Het onderzoek is het eerste in zijn soort dat is uitgevoerd op Europees niveau.

In deze periode zijn in Europa als geheel de prijzen gedaald voor hashish (19%), marihuana (12%), cocaïne (22%), bruine heroïne (45%), amfetamine (20%) en ecstasy (47%). Alle prijzen zijn gecorrigeerd voor inflatie om de 'werkelijke' prijzen beter weer te geven. Hoewel er nog steeds niet veel langetermijngegevens over de drugsoprijzen beschikbaar zijn, lijkt de bestaande informatie erop te wijzen dat de prijzen in de afgelopen tien jaar zijn gedaald. Er zijn bijvoorbeeld tekenen dat ecstasy en cocaïne in sommige landen nu goedkoper zijn dan eind jaren tachtig en begin jaren negentig.

De prijzen van drugs worden beïnvloed door een groot aantal factoren, waaronder fluctuaties in de aanvoer, de zuiverheid van de drugs, het type drug en de aangeschafte hoeveelheid. Prijsanalyses worden nog verder bemoeilijkt omdat de markt voor illegale drugs van nature onzichtbaar is en er verschillen bestaan tussen de landen met betrekking tot de kwaliteit van de gegevens en de methoden voor gegevensverzameling.

Het **EWDD** rapporteert dat uit de huidige gegevens geen directe relatie blijkt tussen de dalende drugsoprijzen en de fluctuerende of opwaartse trend in het aantal drugsvangsten in dezelfde periode van vijf jaar. Ook laten de gegevens geen eenduidig verband zien tussen de prijs en de omvang van het drugsgebruik. Desondanks vormt het overzicht van vandaag een solide basis voor toekomstige actie door het agentschap en de EU-lidstaten om de dynamiek van de Europese markt voor illegale drugs beter te kunnen begrijpen en om het effect van maatregelen voor het verkleinen van het aanbod en de vraag beter te kunnen beoordelen.

Ondanks het feit dat de drugsoprijzen in heel Europa een dalende lijn vertonen, bestaan er aanzienlijke verschillen tussen de individuele landen. Terwijl de meeste landen rapporteerden dat de prijs van hashish tussen de € 5 en € 10 per gram lag, was de prijs in **Portugal** € 2,3 per gram en in **Noorwegen** meer dan € 12 per gram. De prijzen van cocaïne varieerden eveneens substantieel: van € 41 per gram in **België** tot meer dan € 100 per gram in **Cyprus, Roemenië en Noorwegen**. De gerapporteerde prijzen van ecstasy lagen op € 3 per tablet in **Litouwen en Polen**, maar varieerden van € 15 tot € 25 in **Griekenland en Italië**. De prijzen voor de meest voorkomende vorm van heroïne – bruine heroïne uit **Zuidwest-Azië** – varieerden eveneens sterk: van € 12 per gram in **Turkije** tot € 141 per gram in **Zweden**.

In een toelichting op het verslag zei **Marcel Reimen, voorzitter van het EWDD** vandaag: "De prijs is slechts een van de vele factoren die van invloed zijn op het besluit van mensen om drugs te gebruiken, en op dit moment zien we geen eenduidig verband tussen de omvang van het algemene drugsgebruik en het niveau van de straatprijzen. Desondanks kunnen we niet anders dan bezorgd zijn over het feit dat in heel Europa de reële

prijs van drugs aan het dalen is. Als dit betekent dat mensen die geneigd zijn drugs te gebruiken meer drugs gaan gebruiken, dan zullen de uiteindelijke kosten van het drugsgebruik in termen van volksgezondheid en schade aan onze samenlevingen aanzienlijk zijn”.

Heroïnegebruik en injecterend drugsgebruik — nieuwe gegevens onderstrepen de aanhoudende dreiging voor de volksgezondheid

Het rapport van vandaag onderstreept dat het gebruik van heroïne en het injecterend drugsgebruik in de nabije toekomst belangrijke gezondheidsvraagstukken zullen blijven in Europa, met langetermijncosten voor de Europese gezondheidszorgstelsels. Nieuwe gegevens die dit jaar zijn gepubliceerd roepen vragen op over de relatief positieve beoordeling van deze vormen van gedrag gepresenteerd in 2005.

Heroïne — meer vangsten en meer productie

De heroïne die wordt geconsumeerd in Europa wordt overwegend geproduceerd in **Afghanistan**, dat 's werelds grootste leverancier van illegale opium blijft. In 2005 nam het land naar schatting 89% van de mondiale illegale opiumproductie (4 100 ton) voor zijn rekening, waarbij de meest recente analyse van het UNODC (het Bureau voor Drugs en Criminaliteit van de Verenigde Naties), erop wijst dat de recente stijgingen van de productie ertoe hebben geleid dat het wereldwijde aanbod de wereldwijde vraag nu mogelijk overtreft ⁽²⁾.

Wat de hoeveelheid betreft, wordt wereldwijd nog steeds de meeste heroïne in beslag genomen in Azië (50%) en Europa (40%). De totale hoeveelheid heroïne die in Europa in beslag wordt genomen is sinds 1999 gestaag gestegen en bereikte in 2004 een recordniveau, hoofdzakelijk vanwege de grote hoeveelheden heroïne die in beslag werden genomen in **Turkije**. In 2004 werden in Europa naar schatting 46 000 vangsten gedaan, waarbij in totaal 19 ton heroïne in beslag werd genomen — een toename met meer dan 10% vergeleken met de in 2003 in beslag genomen hoeveelheid ⁽³⁾.

Directeur Wolfgang Götz van het EWDD merkt met betrekking tot het bovenstaande op: “Afghanistan is wereldwijd verreweg de grootste producent van heroïne en de ontwikkelingen in dat land kunnen van invloed zijn op het soort drugsprobleem waar we in de toekomst in Europa mee te maken zullen krijgen. Heroïne is geen hippe drug meer en we zien een ouder wordende bevolking van probleemgebruikers instromen in behandelings- en zorgtrajecten. Maar het epidemische karakter van de drugsproblematiek heeft ons geleerd dat er een nieuwe generatie jonge mensen aan kan komen die kwetsbaar is voor heroïnegebruik en daarom kunnen we niet voorbijgaan aan de gevaren die een toenemend heroïneoverschot op de wereldwijde illegale markt met zich meebrengt”.

Injecterend drugsgebruik — aanhoudende verspreiding van infectieziekten

De prevalentie van HIV-infecties onder injecterende drugsgebruikers blijft laag in de meeste **EU-lidstaten, toetredende landen en kandidaat-lidstaten**. De schatting is dat in de **Tsjechische Republiek, Griekenland, Hongarije, Malta, Slovenië, Slowakije, Noorwegen, Bulgarije, Roemenië en Turkije** ongeveer 1% of minder van de injecterende drugsgebruikers is geïnfecteerd, en uit studies blijkt dat in de meeste landen van de Europese Unie de prevalentie van HIV nog steeds onder de 5% ligt.

Er worden echter nog steeds nieuwe HIV-infecties gerapporteerd die worden toegeschreven aan injecterend drugsgebruik en de zorg bestaat dat het aantal HIV-infecties in sommige gebieden en onder bepaalde bevolkingsgroepen aan het toenemen is. In landen met in het verleden een hoge HIV-prevalentie onder injecterende drugsgebruikers (10% of meer) — zoals **Spanje, Frankrijk, Italië, Polen en Portugal** — zijn er tekenen die wijzen op een aanhoudende overdracht in specifieke regio's of binnen subgroepen van injecterende drugsgebruikers. En in de **Baltische staten** wijzen nieuwe gegevens erop dat in sommige regio's de situatie nog steeds niet onder controle is, hoewel het erop lijkt dat de piek van de recente grootschalige HIV-epidemieën in 2001 lag. Ondertussen zijn in een aantal landen met een lage prevalentie — **Luxemburg, Oostenrijk, het Verenigd Koninkrijk** — onlangs kleine, maar zorgwekkende stijgingen in de prevalentie gerapporteerd.

De zorgen over drugsgelateerde infectieziekten beperken zich niet alleen tot HIV. De prevalentie van hepatitis C infecties onder injecterende drugsgebruikers in Europa is hoog, hoewel er grote verschillen zijn gevonden tussen de verschillende geteste groepen. Bij een aantal recente steekproeven onder injecterende drugsgebruikers in **België, Denemarken, Duitsland, Griekenland, Spanje, Ierland, Italië, Polen, Portugal, het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen en Roemenië** is een hoge prevalentie — hoger dan 60% — vastgesteld, hoewel de algemene prevalentie onder injecterende drugsgebruikers in die landen waarschijnlijk lager is.

De prevalentie van hepatitis C infectie onder nieuwe injecterende gebruikers (korter dan twee jaar) kan worden gebruikt als indicator voor de incidentie (het aantal nieuwe gevallen per jaar) van hepatitis C infecties in deze groep. Hoewel er maar beperkt gegevens beschikbaar zijn, zijn er hoge prevalenties, van meer dan 40%, gerapporteerd bij recente steekproeven in **Griekenland, Polen, het Verenigd Koninkrijk en Turkije**, wat erop wijst dat er in deze landen nog steeds veel nieuwe injecterende drugsgebruikers snel met het virus geïnfecteerd raken.

HIV — preventieve maatregelen worden gemeengoed

Het toegenomen aanbod van substitutiebehandelingen in Europa sinds het midden van de jaren negentig lijkt een belangrijke bijdrage te hebben geleverd aan het inperken van de epidemische verspreiding van HIV onder injecterende drugsgebruikers en van problemen veroorzaakt door heroïnegebruik. Het **EWDD** schat dat het totale aantal cliënten dat jaarlijks in Europa een substitutiebehandeling ondergaat het half miljoen is gepasseerd en dat tussen een kwart en de helft van de cliënten met een opioïdenprobleem nu dit type behandeling krijgt.

Maar behandeling is slechts één element van de HIV-preventie en er is in Europa “een groeiende consensus dat een allesomvattende aanpak gericht op het uitbreiden van het aanbod op dit gebied de grootste kans van slagen heeft”. Andere elementen omvatten een heel scala aan voorlichtings-, scholings- en communicatie-technieken, counseling en testen, evenals de ooit zo controversiële omruilprogramma's voor naalden en spuiten. Hoewel de aard en het bereik van laatstgenoemde maatregelen nog steeds per land verschillen, zijn deze programma's inmiddels gemeengoed geworden in de meeste Europese landen.

Drugsgelateerde sterfgevallen — “de neerwaartse trend zet misschien niet verder door”

In zijn vorige twee *Jaarverslagen* maakte het **EWDD** melding van een aanhoudende daling van het aantal acute drugsgelateerde sterfgevallen in de jaren 2000-2001 (6%), 2001-2002 (13%) en 2002-2003 (7%), mogelijk als gevolg van de toegenomen toegang tot behandelingen, de toename van het aantal schadebeperkende maatregelen en de dalende prevalentie van problematisch drugsgebruik. De daling van het aantal drugsgelateerde sterfgevallen volgde op een toename met 14% in de periode 1995-2000.

In het verslag van vandaag waarschuwt het agentschap echter voor “zorgwekkende aanwijzingen” dat deze neerwaartse trend bij het aantal drugsgelateerde sterfgevallen sinds 2000 misschien niet verder zal doorzetten⁽⁴⁾. Uit de beschikbare gegevens over 2003-2004 blijkt dat het aantal sterfgevallen weer met 3% is gestegen. “Het is nog te vroeg om te beoordelen of deze kleine veranderingen de voorbode zijn van een verschuiving op de lange termijn”, stelt het agentschap, maar het is een punt van zorg dat dertien van de negentien rapporterende landen een lichte stijging melden.

Gemiddeld worden er elk jaar in Europa tussen de 7 000 en 8 000 drugsgelateerde sterfgevallen gerapporteerd. De meest recente gegevens laten zien dat deze sterfgevallen 3% van het totale aantal sterfgevallen onder volwassenen tot 40 jaar uitmaken, hoewel dit cijfer oploopt tot meer dan 7% in **Denemarken, Griekenland, Luxemburg, Malta, Oostenrijk, het Verenigd Koninkrijk en Noorwegen**. Deze (minimum)schattingen zijn direct gerelateerd aan drugsgebruik, voornamelijk aan opiaten, maar omvatten niet de sterfgevallen door ongelukken, geweld of chronische ziekten.

Ondanks algehele bezorgdheid over drugsgerelateerde sterfgevallen bij zeer jonge mensen, is in werkelijkheid het typische slachtoffer van een overdosis in Europa nu een man van rond de 35 jaar. En voor mannen tot 45 jaar, met name in stedelijke gebieden, is een drugsgerelateerde dood een van de meest voorkomende doodsoorzaken. Terwijl in heel Europa de leeftijd van de slachtoffers van overdoses stijgt, is in sommige van de **nieuwe lidstaten en toetredende landen — Cyprus, Estland, Letland, Slowakije, Bulgarije en Roemenië** — een groot deel jonger dan 25 jaar, wat er waarschijnlijk op wijst dat de populatie die in deze landen heroïne gebruikt jonger is.

Nieuw in dit jaarverslag zijn meldingen uit verschillende landen dat methadon een rol speelt bij een substantieel aantal druggelateerde sterfgevallen (hoewel de precieze rol die methadon hierbij speelt niet altijd duidelijk is). Methadon en buprenorfine zijn de meest gebruikte drugs in substitutiebehandelingen, maar net als bij andere voorgeschreven medicijnen kan misbruik ervan gevaarlijk zijn. In **Denemarken** bijvoorbeeld is methadon volgens de rapporten de oorzaak van vergiftiging bij 95 van de 214 drugsgerelateerde sterfgevallen en in het **Verenigd Koninkrijk** werd methadon genoemd bij 216 gevallen van een overdosis. In **Duitsland** werden 345 gevallen van een overdosis toegeschreven aan “substitutiemiddelen”. **Spanje** rapporteerde dat in slechts 2% van de gevallen van een overdosis het alleen om methadon ging, maar dat de drug vaak samen met andere drugs was ingenomen — in 42% van de aan opiaten toegeschreven sterfgevallen en in 20% van de aan cocaïne toegeschreven sterfgevallen. Het **EWDD** wijst op het belang van het monitoren van sterfgevallen die gerelateerd zijn aan misbruik van substitutiemiddelen en van de omstandigheden waarin deze plaatsvinden.

Cocaïne — de opwaartse trend zet door, maar er zijn tekenen van enige stabilisatie

De meest recente gegevens over het gebruik van cocaïne in Europa laten een zeer gevarieerd beeld zien, van sommige landen die weinig ervaring hebben met de drug en andere met een hoge prevalentie. Maar in de landen die er het meest mee te maken hebben, zijn er nu tekenen dat de situatie zich stabiliseert binnen een opwaartse trend (♫).

Cocaïne — toename van de wereldwijde productie, diversificatie van de invoerroutes

Volgens schattingen van de UNODC is de wereldwijde productie van cocaïne in 2004 gestegen tot ongeveer 687 ton, met **Colombia** (56%), **Peru** (28%) en **Bolivia** (16%) als grootste leveranciers. De meeste cocaïne die in Europa in beslag wordt genomen, komt rechtstreeks uit **Zuid-Amerika**, of komt via **Midden-Amerika** en het **Caraïbisch gebied** Europa binnen, terwijl daarnaast in toenemende mate **Afrikaanse landen** worden gebruikt als alternatieve doorvoerlanden.

Voorlopige gegevens wijzen erop dat er in 2004 in Europa ongeveer 74 ton cocaïne in beslag is genomen, met name in **West-Europa**. Het **Iberisch schiereiland** blijft een belangrijke toegangspoort voor binnenkomende cocaïne en **Spanje** en **Portugal** zijn verantwoordelijk voor meer dan de helft van de in Europa in beslag genomen cocaïne. In 2004 nam **Spanje** ongeveer de helft van het totale aantal vangsten en ook verreweg het grootste volume aan onderschepte cocaïne (33 135 kg) voor zijn rekening. Ondertussen verdubbelde tussen 2003 en 2004 de hoeveelheid in beslag genomen cocaïne (van 3 017 kg naar 7 423 kg) in **Portugal**. Het geschatte aantal vangsten in Europa nam tussen 2003 en 2004 met 36% toe tot 60 890. Het volume aan in beslag genomen cocaïne nam echter af met 20%, waarvoor de verklaring zou kunnen zijn dat in 2003 deze hoeveelheid uitzonderlijk hoog was. Desalniettemin is de algemene trend op lange termijn waarschijnlijk nog steeds opwaarts.

Cocaïne — historisch hoog gebruik, maar grote verschillen binnen Europa

Het **EWDD** schat dat rond de 10 miljoen Europeanen (meer dan 3% van de volwassenen tussen de 15 en 64 jaar) ooit cocaïne hebben gebruikt en ongeveer 3,5 miljoen (1%) het waarschijnlijk in het afgelopen jaar hebben gebruikt. Dit cijfer ligt historisch gezien hoog naar Europese maatstaven, maar het ligt nog altijd aanmerkelijk lager dan in de Verenigde Staten, waar geschat wordt dat 14% van de bevolking ooit cocaïne heeft gebruikt. Ongeveer 1,5 miljoen Europeanen (0,5% van de volwassenen) hebben in de afgelopen maand cocaïne

gebruikt. Het gebruik is geconcentreerd bij jongvolwassenen (15 tot 34 jaar), met name bij jonge mannen in stedelijke gebieden.

In absolute getallen neemt cocaïne nu de tweede plaats in onder de meest gebruikte illegale drugs in Europa, na cannabis en niet ver voor amfetamine en ecstasy. In de meeste nationale verslagen wordt geschat dat tussen de 1% en 10% van de jonge Europeanen (15-34 jaar) de drug ooit heeft geprobeerd en tussen de 0,2% en 4,8% in de afgelopen twaalf maanden cocaïne heeft gebruikt. De hoogste cijfers over het gebruik worden gevonden onder jongvolwassenen in **Denemarken, Ierland, Italië** en **Nederland** — waar het cijfer het afgelopen jaar rond de 2% lag — en in **Spanje** en het **Verenigd Koninkrijk**, die er uitspringen met schattingen van meer dan 4%. In deze twee landen werd een grote stijging in het midden van de jaren negentig gevolgd door een stabielere situatie sinds 2001. Gematigde stijgingen in het gebruik van cocaïne onder jongvolwassenen waren het afgelopen jaar te zien in **Denemarken, Duitsland, Italië** en **Hongarije**, hoewel deze trend met de nodige voorzichtigheid moet worden geïnterpreteerd, in afwachting van nieuwe studies die de huidige situatie bevestigen.

Cocaïnegerelateerde problemen worden zichtbaar

Het zou verkeerd zijn om te concluderen dat stabilisatie van de opwaartse trend zal leiden tot stabilisatie van de cocaïnegerelateerde problemen. Er ligt meestal enige tijd tussen het eerste gebruik en het ontstaan van regelmatige consumptiepatronen en daaraan gerelateerde problemen. In **Spanje** en **Nederland**, waar cocaïne relatief redelijk is “ingeburgerd”, is een op de vier aanvragen voor behandeling nu aan cocaïne gerelateerd. En **Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Ierland, Italië, Cyprus, Malta**, het **Verenigd Koninkrijk** en **Turkije** rapporteren allemaal dat tussen de 5% en 10% van alle aanvragen voor behandeling aan cocaïne gerelateerd is. In heel Europa is het aantal nieuwe aanvragen voor aan cocaïne gerelateerde behandelingen tussen 1999 en 2004 ruwweg verdubbeld en op dit moment is rond de 12% van alle nieuwe aanvragen gerelateerd aan deze drug. Maar tot op heden bestaat er weinig consensus over de juiste behandeling voor aan cocaïne of crack gerelateerde problemen.

Er is weinig informatie beschikbaar over cocaïnegerelateerde sterfgevallen in Europa, maar voor het verslag van dit jaar zijn meer dan 400 cocaïnegerelateerde sterfgevallen gerapporteerd, waarbij in de meeste gevallen cocaïne een causale rol heeft gespeeld. In **Duitsland, Spanje, Frankrijk, Nederland** en het **Verenigd Koninkrijk** werd er in 10% tot 20% van alle druggerelateerde sterfgevallen een verband gelegd met cocaïne, maar negen andere landen rapporteerden vrijwel geen cocaïnesterfgevallen. Het **EWDD** drukt zijn bezorgdheid uit over het niet rapporteren van veel cocaïnegerelateerde sterfgevallen, alsmede over het feit dat de drug cardiovasculaire problemen kan verergeren.

Noten:

⁽¹⁾ Zie het commentaar ‘Druggebruik in Europa goedkoper dan ooit tevoren’.

⁽²⁾ Afghanistan Opium Survey 2006, UNODC — <http://www.unodc.org/pdf/execsummaryafg.pdf>

⁽³⁾ Gebaseerd op voorlopige cijfers, met schattingen voor landen die te laat hebben gerapporteerd.

⁽⁴⁾ Zie hoofdstuk 7, figuur 13.

⁽⁵⁾ Zie hoofdstuk 5, figuren 6 en 7.

Dit persbericht wordt aangevuld met een ‘Mededeling van de directeur van het EWDD’ en een samenvatting ‘Drugs in Europa – feiten en cijfers’. Deze documenten en andere persberichten met betrekking tot het *Jaarverslag* zijn beschikbaar in 23 talen op <http://www.emccda.europa.eu/?nnodeid=875>. Voor het verslag, zie <http://annualreport.emccda.europa.eu> (De gegevens in het verslag hebben betrekking op 2004 of het laatste jaar waarvoor gegevens beschikbaar zijn).